

PASARÉTI PRÉDIKÁCIÓK

Pasarét, 2010. július 11.
(vasárnap)

Cseri Kálmán

MÚLÓ ÉS ÖRÖK

Lekció: Préd 3,1-8

Mindennek megszabott ideje van, megvan az ideje minden dolognak az ég alatt.

Megvan az ideje a születésnek, és megvan az ideje a meghalásnak.

Megvan az ideje az ültetésnek, és megvan az ideje az ültetvény kitépésének.

Megvan az ideje az ölésnek, és megvan az ideje a gyógyításnak.

Megvan az ideje a rombolásnak, és megvan az ideje az építésnek.

Megvan az ideje a sírásnak, és megvan az ideje a nevetésnek.

Megvan az ideje a gyásznak, és megvan az ideje a táncnak.

Megvan az ideje a kövek szétszórásának, és megvan az ideje a kövek összerakásának.

Megvan az ideje az ölelésnek, és megvan az ideje az öleléstől való tartózkodásnak.

Megvan az ideje a megkeresésnek, és megvan az ideje az elvesztésnek.

Megvan az ideje a megőrzésnek, és megvan az ideje az eldobásnak.

Megvan az ideje az eltépésnek, és megvan az ideje a megvarrásnak.

Megvan az ideje a hallgatásnak, és megvan az ideje a beszédnek.

Megvan az ideje a szeretetnek, és megvan az ideje a gyűlöletnek.

Megvan az ideje a háborúnak, és megvan az ideje a békének.

Mindennek megszabott ideje van.

Alapige: Lk 10,41-42

Az Úr azonban így felelt neki: „Márta, Márta, sok mindenért aggódsz és nyugtalankodsz, pedig kevésre van szükség, valójában csak egyre. Mária a jó részt választotta, amelyet nem vehetnek el tőle.”

Imádkozzunk!

Dicsőséges Urunk, Jézus Krisztus, hálásan köszönjük, hogy te kijelentetted magadat nekünk.

Olyan értetlenül álltak már akkor is a te lényed titka előtt az emberek, amikor itt jártál a földön, és mi sem tudjuk ezt sehogy összeegyeztetni, hogyan van az, hogy te valóságos Isten és valóságos ember vagy. És miért is történt az, hogy te, az örökkévaló Lélek-Isten magadra vetted a mi nyomorult testünket, hogy segíts rajtunk.

Köszönjük, Urunk, hogy sok mindent megérthetünk, és köszönjük, hogy amit nem tud felfogni a mi szűkös értelmünk, azt a hitünkkel megragadhatjuk.

Áldunk azért, hogy bármit mondasz magadról, az igaz. Nem szeretnénk a kijelentést a mi szűkös képzelőerőnkhez mérni, szeretnénk meghajolni előtted és imádni téged. Komolyan akarjuk venni, hogy az vagy, akinek mondtad magad, és akinek cselekedeteid is bizonyítottak.

Áldunk téged most is, és a mennyei seregekkel együtt mondjuk: méltó a megöletett Bárány, hogy vegyen erőt, hatalmat, dicsőséget, tisztességet és áldást.

Köszönjük, hogy magad elé engedsz minket. Köszönjük, hogy ajándékokkal várod a téged keresőket. Köszönjük, hogy a mi keresésünk mögött a te keresésed van. Dicsőítünk, mert azért jöttél, hogy megkeressed és megtartsd, ami elveszett.

Kérünk, hogy végezd ezt a te áldott mentő munkádat most is, és te, aki mindent tudsz rólunk, ismered kérdéseinket, kételyeinket, szükségünket, könyörülj meg rajtunk, emelj közel magadhoz, tedd fogékonnyá a szívünket és gazdagíts meg minket, hogy tudjunk másokat is gazdagítani.

Kérjük a te igéd világosságát, hadd kerüljön oda a mi egész életünk, annak a rejtett része is, és kérünk, hogy te adj világosságot abban a kérdésben is, amiről most szó lesz. Te magad taníts minket. Hadd mondhassuk el majd alázatosan, hogy Istentől tanítottak lettünk.

Ámen.

Igehirdetés

Mostanában többször tapasztaltam, hogy sokan nem tudnak dolgokat elengedni. Nem tudnak veszíteni. Görcsösen ragaszkodnak tárgyakhoz, egymáshoz, címekhez, dédelgetett vágyaikhoz, álmaikhoz, és ha mégis le kell mondaniuk valamiről, belebetegszenek.

Ismerek többeket, akik egyszerűen nem tudták elviselni, ha valamit el kellett engedniük. Egyszer egy asszony mondta a férje temetése után: az ő életének most már semmi tartalma és értelme nincs. Ápolta sokáig a beteget, legszívesebben ő is utána menne. Az életét veszítette így el, tehát nincs értelme tovább élnie.

Ismertem egy nyugdíjas férfit, akit rövid úton és durván küldtek nyugdíjba, s még hetek múlva is minden reggel ott sétálgatott a volt munkahelye bejárata körül, és nézte azt a kaput, amelyiken ő már nem mehet be.

Valakit csak áthelyeztek egy másik részlegbe, de a címét ezzel elveszítette, és nem tudta elviselni, hogy nem igazgató úrnak szólítják többé, hanem csak Pali bácsinak.

De ennél súlyosabb tapasztalataink is vannak. Amikor a magyar gazdákat bekényszerítették a termelőségvetkezethez és egyik napról a másikra elveszítették azt a földet, amiért nemzedékeken át szorgalmasan dolgoztak, többen öngyilkosok lettek.

De még olyasmit is nehezen dolgoznak fel, vagy nem tudnak feldolgozni emberek, ami nem tragédia. Amikor például kirepülnek a gyerekek otthonról és önálló családot alapítanak. Ez azért mégse tragédia, és mégis elviselhetetlen veszteségként élük át sokan, és nem tudják elengedni őket.

Többször vagyok tanúja és tehetetlen szemlélője vagy próbálkozó orvosa azoknak a házasságoknak, amiket ezek az anyukák tesznek tönkre, akik nem tudják elengedni azt, aki már máshoz tartozik, és nem veszik tudomásul, hogy csak egy időre kapjuk a gyerekeinket.

Szóval nem tudunk elengedni. És az az igazság, hogy sokszor már nem is mi ragaszkodunk a tárgyainkhoz meg az álmainkhoz, hanem azok ejtenek rabul minket. Sokan úgy járnak, mint az egyszeri emberről jegyezték fel, aki meg-sokallta azt, hogy a róka lopkodta a tyúkjaikat, ezért megfigyelte, hova viszi, utána bújt az odújába, és hamarosan diadalmas kiáltás hallatszott bentről: megfogtam, megfogtam. Néhány másodperc múlva azonban visítás jött ki: megfogott, megfogott.

Így vagyunk a tárgyainkkal, a kapcsolatainkkal, a dédelgetett terveinkkel, hogy egy ideig mi szorongatjuk azokat, s nem vesszük észre, hogy rabul ejtenek, és nem vagyunk többé szabadok. Az értékek, amiket nagy munkával összegyűjtöttünk, s amiknek egy részét sose használjuk, a kapcsolataink, amik sokat jelentenek, sokszor embereknek a sérelmei, amiket szintén dédelgetnek, s hordoznak éveken, évtizedeken át, nem tudják elengedni. Vagy azok nem engedik el őket.

Mivel az utóbbi időben nekem is sok mindent el kellett engednem (egy költőkörzés kiváló iskola ennek a gyakorlására), s mivel látom, hogy sokan nem tudják feldolgozni ezeket a helyzeteket és feladatokat, szóljunk most arról, hogy Isten igéje mit tanít az elengedésről. Szeretnék három egyszerű, de fontos bibliai igazságot elmondani. Az első kettőre magától is rájöhet egy józanul gondolkozó ember, de a harmadik, a Bibliának a specifikuma.

Az első: számoljunk józanul azzal, hogy ezen a világon minden ideiglenes és mulandó.

A második: készüljünk tudatosan arra, hogy bármikor, bármit el tudjunk engedni.

A harmadik: ez csak annak megy könnyen, akinek az életében vannak viszont örökkévaló, soha el nem múló értékek és kapcsolatok is, mert vannak ilyenek. Isten ezeket kínálja a tőle elszakad embernek, akit hívogat magához vissza, és meg akarja ajándékozni.

Vegyük sorra röviden ezt a három tanítást.

1. Ezen a világon minden mulandó és ideiglenes. A mi örök lakásunk nem itt szerezhető be.

Milyen gyönyörű a természet tavasszal, amikor virágpompában díszleg minden! s a díszes virágok néhány nap múlva szemétté válnak.

Milyen sokat ért valamikor száz forint. Ötven évvel ezelőtt a kezdő fizetésem ötszáz forint volt. Találtam most a költözés során egy piros százast a papírok között és nem kellett senkinek. Valaki azt mondta, ha 1949-ben adták ki, tehát az első széria, akkor nekem adhatod. De nem akkor adták ki, nem kellett.

Megtaláltuk a pakolás során a gyerekek érettségi tételeit gyönyörűen kidolgozva, felcímkézve, bedossziézva. Kérdezem a tulajdonosokat: mit tegyünk vele? A rövid és kemény válasz: kuka. Valamikor nagy munka volt mögötte, sokat ért, azon múlik minden, s eltelik néhány év — és felesleges, teher, szemét.

Ez mindennel így van. Így megy tönkre lassan, folyamatosan az egészségünk. Így fogynak el a legszorosabb kapcsolataink, kapjuk egyre gyakrabban a gyászjelentéseket, el kell engednünk a kezüket azoknak, akik hozzánk a legközelebb álltak.

Jézus világosan tanít arról, hogy az az emberi kapcsolat, ami ezen a földön a legszentebb, a legmélyebb, a legkomolyabb: a házasság sem örök. Csak a sírig tart. Mi nem örök hűséget fogadunk egymásnak, hanem amíg mind a ketten élünk, addig feltétel nélkül hűségesen akarunk ragaszkodni egymáshoz.

Jézus beszél arról is, hogy egyszer elmúlik ez az egész világ, és Isten majd újat teremt.

Sokkal komolyabban kellene vennünk a Zsidókhöz írt levél 13,14 mondatát is: „Mert nincsen itt maradandó városunk, hanem az eljövendőt keressük.”

„Elhull a virág, eliramlik az élet” és ezzel sokszor nem számolunk. Minden érték egyszer feleslegessé válik, minden emberi kapcsolat megszakad, és a halálban ott állunk nincstelenül és magányosan.

2. Mindez azonban nem azért van, hogy rettegésben tartson minket, vagy hogy fejünket a homokba dugva úgy meneküljünk az igazság elől, hogy nem gondolunk rá, hanem tudatosan készüljünk fel arra, hogy egyszer minden véget ér. Komolyan vesszük a Bibliának ezt a mondatát is: mindennek megbott ideje van.

Az egyik festés során került elő egy ládában sok pénztárbizonylat a negyvenes évek elejéről. Ezt néhány évig meg kellett őrizni, addig fontos okmány volt. De most, hatvan év után: szemét. Ment a kazánba. Megvan az ideje a megőrzésnek (olvastuk), és megvan az ideje az eldobásnak.

Az tehát fontos a számunkra, hogy világosan lássuk, mikor, minek az ideje van. Mindent, amit Istentől kapunk, örömmel használjunk, de arra használjuk, amire adta. Számoljunk azzal, hogy csak addig használhatjuk, amíg annak az ideje tart. Egyszer a tulajdonos, a mindenható Isten, visszaveszi, és el kell számolnunk azzal, hogyan éltünk vele. Ez mindenre érvényes. Az időnkre is. Nem a mienk az időnk, ma is kaptunk újabb huszonnégy órát ajándékba. Ez ajándék, ez nem magától értetődik, és nem a mi produktumunk.

Így sorolhatnánk az egészségünket. Hány ember sok pénzt költ arra, hogy tönkregye az egészségét, aztán mindent megfizetne, hogy valahogy helyre állítsa. És úgy helyreállítani, amilyen volt, soha nem lehet. El kell számolnunk a testünkkel, az időnkkel, a képességeinkkel, egymással... Isten nem arra adott minket egymásnak, hogy tönkremenjen mellettünk a másik, hanem hogy kiviruljon, és igazán azzá váljék, akinek Isten teremtette.

Fontos mondat a prédikátor könyvéből nem csak ez, amit most olvastunk, hanem az utolsó fejezet első mondata is, ahol Isten azt mondja: „Örvendezz, ifjú, míg fiatal vagy, légy jókedvű ifjúságod idején, és élj szíved vágya szerint, ahogy jónak látod! De tudd meg, hogy mindezekért az Isten megítél téged!”

Tehát nem az következik az eddigiekből, hogy mintha ravatalozóban vagy siralomházban élnénk, várjuk mindennek az elmúlását, egyszer majd az életünkét is. Egyáltalán nem! Akik ezt komolyan veszik, akik valóban hívő emberek, azok örömteli és alkotó emberek. Azok arra használják ezt a néhány évtizedet, amit Istentől kapunk, amire adta. Éppen ezért kibontakoznak benne, és másokat is meggazdagítanak. Élvezik hálásan mindazt, amit Istentől kapnak.

De tudd meg, hogy el kell számolnod! Ez nem borzasztó, mert akitől kapjuk az élet ajándékait, az ad mindehhez használati utasítást is, hogy segítsen jól élni vele. És ha úgy élek vele, el fogok tudni számolni. Még meg is dicsér, hiszen a hűséges szolgának azt mondja: jól van, jó és hű szolgám, hű voltál a kevésen, még többet kapsz ezután. Nem rettegésben akar minket tartani ezzel, hogy tudatosítja: minden elmúlik, hanem megtanít élni. Felszabadultan, boldogan, és másokat is boldogítóan.

Nem hisztériázni kell tehát, amikor valamit visszavesz a Gazda a kezünk-ből, hanem örömmel visszaadni neki. Lehet, hogy kicsordul a könnyünk, mert szoros volt az a kapcsolat, mert drága volt nekünk az, amit addig adott. De ha arra használtuk, amire adta, akkor hálás szívvel visszaadjuk a tulajdonosnak, hiszen Ő nem a mienket veszi el, hanem a magáéval tesz azt, amit akar. Ez hiányzik az Istent nem ismerő ember tudatából. Nem látjuk Őt annak, aki: A világmindenség alkotója és tulajdonosa. Mi is az Övéi vagyunk. (Pál apostol erről többször szemléletesen ír.) És hogyha valamit visszavesz, azt hálával és bizalommal adjuk neki.

Ez érvényes egy gyülekezet és egy lelkipásztor kapcsolatára is. Mi is ajándékba kaptuk egymást Istentől — egy időre. Megvan az ideje a kezdetnek és megvan az ideje annak, hogy elengedjük egymás kezét. És ha elengedtük, akkor tapasztaljuk, hogy Isten valami mást ad az így üresen marad kézbe. Vagy azt akarja, hogy még inkább Őt ragadjuk meg és Ővele legyen szorosabb kapcsolatunk.

Mindennek megszabott ideje van, és az értelmes ember, ha ráadásul még hívő is, és komolyan veszi Istent, az Ő nagyságát és uralmát, akkor kész bármikor, bármit visszaadni Őneki.

3. És akkor valóban az lesz, amit az előbb így mondtam: nincstelenül és magányosan állunk a halálban? Így lesz, ha semmi maradandó érték nem volt az életünkben. Isten azonban pontosan ezt kínálja a benne hívőknek. Valami

olyat, ami felett nem száll el az idő, ami elvehetetlen, ami mindig kincs. Kínál nekünk egy olyan kapcsolatot, aminek nincs vége a halállal: az Önmagával való kapcsolatot.

Itt megint a Zsidókhoz írt levélből hadd idézzek egy mondatot: „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.” (13,8). Jézus soha nem változik. És akinek a hit által vele valóságos, élő kapcsolata, közössége van, annak van egy olyan barátja, aki megmarad neki a halálban is, megmarad a halál után is. Akivel való barátság bearanyozza már ezt a földi életet is, akármilyen nehéz is az sokszor, és nem múlik el az örökkévalóságban sem.

Jézus a vele való közösségre hívogat minket, akik messze sodródtunk Istentől. És akiknek vele ez a lelki kapcsolatuk megvan, erősödik, működik, azok minden körülmények között gazdagok maradnak, és soha nem maradnak egyedül.

Gondoljunk Pál apostolra. Amikor a római börtönbe csukták, és több mint két évet ott sínylődött, mindenét elveszítette. Elveszítette a munkáját, amit pedig maga Jézus bízott rá, elveszítette a gyülekezeteket, a barátait, a munkatársainak egy része is eltávolodott, sőt szembe fordult vele (olvassuk a Filippi levél elején), egy idő után elveszítette az egészségét, és kilátásban volt, hogy a pusztta életét is elveszti, mert kivégzik.

És miket ír ennek ellenére is a Filippi levélben? (Örülök, hogy ennek a magyarázatát hallhatjuk most több alkalommal egyik lelkésztársam szolgálata során.) Tele van ez a levél örömmel. Azt mondja: örüljete ti is az Úrban. Köszönöm, hogy küldtetek egy kis szeretetcsomagot, de én megelégedett vagyok itt is. Megtanultam, hogy mindenre lehet erőm a Krisztusban.

És mit tesz a börtönben az, aki tömeg-evangelizációkon sokaknak hirdette az evangéliumot: annak az egy embernek hirdeti, akivel a csuklója össze volt láncolva mindig, mert hat óránként váltották egymást a római katonák, azok voltak abban az időben a börtönőrök is.

És mit ír a levél végén a Filippieknek? Üdvözölnek titeket a pretoriánusok házából valók. Vagyis: üdvözölnek titeket a keresztyénekké lett smaszerek. Egy kis keresztyén gyülekezet alakult, mert ugyanazt tette ott is, amit kinn, amíg szabadlábban volt. Hirdette az evangéliumot. Kinn sokaknak, itt egynek. De ugyanazzal a hittel, derúvel, meggyőződéssel és áldással.

És nem ugyanezt élték át azok a lelkipásztorok, akiket az elmúlt században gyűjtöttek össze és vittek Szibériába, a Duna-deltába különböző börtönökbe? Akik életben maradtak és haza jöhettek, egymástól függetlenül leírták, hogy mit jelentett nekik ott az élő Krisztussal való lelki közösség. És hogy ők ugyanazt folytatták ott is, mint kinn, amíg gyülekezeti lelkészként szolgálhattak: Hirdették az evangéliumot azoknak, akik közé sose mentek volna el, ha Jézus nem küldi el oda őket. És nem volt ott más, aki hirdesse az evangéliumot, tehát nagy lehetőség volt ez, és nagy szükség volt rá. Ez tartotta őket életben, és így tudták másokban is tartani a lelket.

Akinek Jézussal kapcsolata van, annak örökkévaló barátja van – ezt nem mi mondjuk, ezt Ő mondta: ti az én barátaim vagytok, ha azt cselekszitek,

amit én mondok nektek. És az olyan gazdagságot kap, amit a rozsdá nem emészt meg, a molyok nem rágnak meg, és a tolvajok soha nem lophatják el.

Még két ilyen örökkévaló dolgot említek, arról már csak rövidebben.

Több helyen olvassuk a Szentírásban, hogy minden elmúlik. Jézus egyszer azt mondja: elmúlik az ég és a föld is, de az Isten beszéde soha el nem múlik. Amit mi Isten igéjéből megértettünk, komolyan vettünk, megtanultunk, ami életté vált a gyakorlatunkban, az örökké megmarad, és az minket is az örökkévalóságra megtart.

És az ézsaiási ige, amit tudatosan szoktam gyakran idézni az istentisztelet elején. Isten mondja: „Mert a hegyek megszűnhetnek, és a halmok meginoghatnak, de hozzád való hűségem nem szűnik meg, és békességem szövetsége nem inog meg – ezt mondja könyörülő Urad.” (Ézs 54,10)

Még a masszív hegyek is, akár az erózió által kopnak, akár egy földrengés által egészen más alakot vesznek fel, egyszer pedig elmúlnak, mintha nem lettek volna, de Isten hűsége és az Ő velünk kötött szövetsége nem változik, nem gyengül, nem múlik el. Az örökké megmarad.

Akinek Jézussal igazi kapcsolata van, és Ő erre hív minket mindig újra, és ez a lelki közösség folyamatosan erősödik, mélyül, az be van biztosítva, az nem veszíthet el mindent soha. Sok mindent elveszíthet, de az elmondhatja: e földön, ha elvesztem szerelmem tárgyait, megmarad mellettem a te szereteted és a hozzád fűző hit.

Éppen ezért, arról a sok mindenről, amit igyekszünk összegyűjteni, konzerválni, tárolni, biztosítani... emeljük fel ma tekintetünket az örökkévalóra. Fontosak az ideig valók is. El kell végezni a munkánkat, teljesítenünk kell ma is, holnap is a kötelességünket... de ne merüljön ki ebben az életünk, mert több az élet, mint ez. Az élet maga Jézus. Egyedül Ő mondhatta el: Én vagyok az élet. És élete, ráadásul el nem múló, örök élete csak annak van, aki vele ebben a földi életben igazi közösségre jutott. Az kap tőle olyan kincseket, amik gazdagokká tesznek minket már itt is, amik a helyükre teszik a múlandó, ideig való dolgokat is, és amik megmaradnak a halálunk után az örökkévalóságban is.

Így érthetjük meg azt, amit Jézus Mártának és Máriának mondott Bethániában, amikor utoljára látogatta meg őket. Márta nagy vendégszeretettel elkezdte készíteni a vacsorát, Mária pedig felismerte, hogy most minek van az ideje. Jézus most beszél, akkor most nekem figyelniem kell Őreá. Jézus most hozzánk beszél, akkor most nekem félre kell tennem mindent és hallgatni, amit mond. Majd utána készítünk vacsorát. De most Jézus szerint ennek van az ideje. És mivel mindennek megszabott ideje van, ennek az ideje is elmúlik, és egy óra múlva már nem lehet Őreá figyelni, mert akkor nem beszél.

Amikor Márta háborog, milyen lusta a testvére és nem segít neki, akkor Jézus ezt mondja: „Márta, Márta, sok mindenért aggódsz és nyugtalankodsz, pedig kevésre van szükség, valójában csak egyre. Mária a jó részt választotta, amelyet nem vehetnek el tőle.”

Sok mindent el kell végeznünk, de ki ne merüljön aktivitásunk a múltó és ideiglenes dolgokkal való foglalkozásban. Ne az utolsó helyre kerüljön újra és

újra az örökkévalókkal való foglalkozás. A legfontosabb legyen a legfontosabb. Kerüljön az első helyre, és akkor meglátjuk, hogy minden más is az azt megillető helyre kerül. A mi életünk is, mert Jézussal el nem múló közösségünk lesz, és benne elvehetetlen gazdagságot kapunk.

Mielőtt ezért hálát adunk, énekeljük a 276,3. versét.

A földön, ha elvesztem
Szerelmem tárgyait,
Maradjon meg mellettem
Szerelmed és a hit;
Csak azt el ne veszítsem,
Mi benned, ó Úr Isten,
Remélni megtanít!

Imádkozzunk!

Istenünk, bocsásd meg, hogy újra és újra mi állítjuk fel életünkben a fontossági sorrendet, és ha néha átdolgozzuk is, mi akarjuk összeállítani az értékrendünket is. Bocsásd meg, hogy ennek a csúcán olyan sokszor nem te vagy, az egyedül örök Isten, mindennek tulajdonosa, aki minket mindenkinél jobban szeretsz.

Kérünk, segíts most lehiggadni, te előtted elcsendesedni, és rendet tenni az életünkben. Segíts minket, hogy előtted való felelősséggel tudjuk a mulandó, az ideiglenes feladatainkat is végezni, és értékeinket kezelni. De hadd legyen ott mindenekfelett a veled való közösségünk, és azok a kincsek, amiket te kínálsz a benned hívőknek.

Kérünk Úr Jézus, segíts elcsendesedni ezen a mai napon előtted, és segíts átrendezni mindazt, ami számunkra fontos.

Köszönjük, hogy te ma is hívsz magadhoz. Köszönjük, hogy meg lehet újulnunk a veled való közösségben. Kérünk, semmi ne legyen, ami ezt akadályozza. Készek vagyunk elengedni, félre tenni mindent.

Tedd készvé a szívünket arra, amit az apostol le mert írni: a Krisztus gazdagságáért mindent kárnak és szemétnak ítélek. Add nekünk a te gazdagságot, hogy tudjunk gazdagítani másokat is.

Köszönjük, hogy eléd hozhatjuk mindnyájan a legszemélyesebb gondjainkat, vágyainkat, bűneinket.

Könyörgünk azokért, akik ezen a héten lehetnek csendeshéten. Könyörgünk azokért, akik most igyekeznek Kárpátaljára. Áldd meg az ő szolgálatukat ott, és amit visznek, legyen azon a te áldásod, és hozzon nevedre dicsőséget.

Kérünk, segíts ebben a csendben őszintén imádkozni.

Ámen.